

Verslag inspiratiedag Erfgoeddag Kempen - 26 oktober 2021

Dit is het verslag van de inspiratiedag. De presentatie van alle sessies vind je terug op <https://www.kempenskarakter.be/verslag-inspiratiedag-erfgoeddag-kempen/>.

Inhoud

Verslag inspiratiedag Erfgoeddag Kempen - 26 oktober 2021.....	1
Keuzesessies deel 1 – 10u15-11u	1
Verslag: Erfgoed... ook voor anderstaligen.....	1
Verslag: Sessie Art Center Hugo Voeten	3
Verslag: Erfgoed voor families met jonge kinderen	4
Keuzesessies deel 2 – 11u15-12u	5
Verslag: Boerenwijsheid	5
Verslag: Slim Erfgoed.....	8
Verslag: Samen scholen!?.....	10
Verslag: Erfgoed gaat digitaal.....	11

Keuzesessies deel 1 – 10u15-11u

Verslag: Erfgoed... ook voor anderstaligen

Sprekers

- Kathleen Boel, Agentschap Integratie & Inburgering, kathleen.boel@integratie-inburgering.be
- Binita Pinoy, Agentschap Integratie & Inburgering, binita.pinoy@integratie-inburgering.be

Wie is “anderstalige”?

25% van de Vlamingen heeft een buitenlandse herkomst, één op vier, en Vlaanderen ontvang 50 000 nieuwkomers per jaar. Er wordt met een schatting gewerkt van hoeveel van die mensen een andere moedertaal dan het Nederlands heeft.

Wanneer we het over taal hebben, moeten we niet enkel aan anderstaligen denken, er zijn ook Vlamingen die moeite hebben met lezen en schrijven. Erfgoed kan ook een positieve invloed hebben op ongeletterden.

We bekijken het 8-B Model voor een toegankelijke dienstverlening. Dit is een handige kapstok, een checklist om te zien of je aanbod toegankelijk is voor een brede doelgroep. Bijvoorbeeld: is je locatie bereikbaar met openbaar vervoer, is er een financiële drempel? Met de factor ‘betrouwbaarheid’ bedoelt men hoe (warm) worden anderstaligen onthaalt? Zijn zij de enige anderstaligen op de activiteit?

Een zinnetje om in het achterhoofd te houden is “niet willen deelnemen is een keuze, niet kunnen deelnemen is uitsluiten”.

We overlopen vier grote tips:

1. Ken je realiteit

Weet wat je gaat doen. Kijk naar de cijfers over buitenlandse herkomst van je stad/gemeente. Die kan je opvragen bij het Agentschap Integratie en Inburgering. Kijk bijvoorbeeld apart naar de diversiteit bij kinderen, hoeveel spreken er thuis geen Nederlands?

De samenstelling van de groepen kan verschillen per gemeente, bv. in Herenthout wonen meer Portugezen, in Geel Afghanen en in Herentals Ghanezen.

Onze samenleving is superdivers, vroeger zag men meer afgelijnde gemeenschappen (Turks, Italiaans, Marokkaans...), nu ziet men heel veel verschillende profielen (hoog opgeleid, trauma's...)

Aanraders: tv-programma 'Kinderen van de migratie' en het boek 'Superdiversiteit' van Dirk Geldof.

2. Gebruik de juiste begrippen

Zie lijst, verschil: 'vreemdeling', 'nieuwkomer' ...

Handige websites:

- hoe vakjargon vertalen - <https://diversewoordenlijstvirt.wordpress.com>
- kwetsend taalgebruik – <https://www.tropenmuseum.nl/nl/over-het-tropenmuseum/words-matter-publicatie>

3. Ga aan de slag met duidelijke taal

Oefening: van welke drie brieven heb je het meest onthouden na ze maar kort gezien te hebben?

Enkel schrijven over wat het gaat + taaliconen

Zie 10 tips voor schriftelijke taal, ook voor praten.

4. Laat je inspireren

De drempel kan hoog zijn, maar je moet het warm water niet heruitvinden. Met iets klein, kan al heel wat.

- Taal-toegankelijk: onthaal, geschreven communicatie
- Taal-oefenkans: NT2-klassen, oefenkansen om Nederlands te praten buiten de klas (vb. gebruik tas of jat).
  - o Voorbeelden:
    - o nederlandsoefenen.be
    - o Babel en ... (praatpunt)
    - o Hoogstraten: Taal in het bos
    - o Herentals: stadsgids rondleiding (omgeving wordt herkenbaarder voor nieuwkomers)
    - o Praatvaliezen
- Participatie: iedereen betrekken, niet enkel anderstaligen, vb. Mortsel: Mijn mooiste plekje, waarbij mensen gematched werden
- Taaliconen duiden aan hoeveel Nederlands je moet kennen om deel te nemen
  - o Je mag deze enkel gebruiken na een vorming bij het agentschap
  - o Visual Thinking Strategy
  - o Link met UIT-databank

Vragen van deelnemers:

Is het cursusmateriaal van de opleiding inburgering te verkrijgen? Kan handig zijn om te kijken welke linken met erfgoed er zijn.

In de brochure 'basisaanbod Maatschappelijke Oriëntatie' kan je de thema's (waarden en normen) bekijken. De brochure is terug te vinden op <https://www.kempenskarakter.be/verslag-inspiratiedag-erfgoeddag-kempen/>.

Ook interessant is Café Coloré, met groep van cursisten die een les MO volgen. Je gaat met hen in gesprek in de moedertaal of een contacttaal zoals het Engels. Het agentschap Integratie & Inburgering bereidt de sessie voor.

Verslag: Sessie Art Center Hugo Voeten

Spreker

- Eveline Heylen, Art Center Hugo Voeten, eveline@artcenterhugovoeten.org

Het verhaal van Art Center Hugo startte met bezieler Hugo Voeten, die ondernemer was en kunstverzamelaar. Hij was eigenaar van een supermarktketen Cash Fresh. In 2005 verkocht hij zijn winkels aan Delhaize. Vanaf dan kreeg hij meer tijd om bezig te zijn met zijn grote passie: kunst.

Aanvankelijk kocht hij vooral moderne kunst. Daarna interesseerde internationale hedendaagse kunst hem ook erg. Zijn andere passie, jagen, bracht hem ook bij Bulgaarse, Oost-Europese kunst, waar er vandaag een heuse deelcollectie van bestaat in het Art Center. Hij ging op zoek naar een plek om deze kunst te stockeren. Zijn oog viel op de graanfabriek in Herentals. Het Art Center toont vandaag de collectie op twee plekken: de graanfabriek en beeldentuin in Geel.

Geschiedenis van het gebouw

Naar aanleiding van Erfgoeddag en Nacht van het Kempens Erfgoed is het Artcenter op zoek gegaan naar getuigen uit de tijd dat de graanfabriek/bloemmolen nog actief was. Ze vonden uiteindelijk de boekhouder die nog de hele geschiedenis kon vertellen tot begin jaren 1950.

Je kan op oude kaarten zien dat er aanvankelijk weinig sprake was van industrie in deze buurt. Het was een grote bosomgeving. Doorheen de tijd wordt de stad Herentals groter en groter en wint aan belang. Zo komt ook de Noordervaart in beweging. Vanaf de 19de eeuw is er grotere aandacht voor industrie en arbeid. Zo groeide ook het gedeelte aan Hannekeshoek en Vennen.

De expansie van Herentals gaat voor een stuk samen met ontwikkeling van graanfabriek. In 1953 wordt het gebouw opgetrokken, in een functionele, brute stijl. In haar silo's en magazijn werden er heel wat tonnen graan 'afgezakt'. Daarna volgde een periode van terugval en achteruitgang. Het Albertkanaal speelt hierin een rol.

Doorheen de geschiedenis kende het bedrijf heel wat overnames. In 2000 uiteindelijk stond het gebouw al lang leeg en was het in barslechte conditie door o.a. betonrot. Toen het te koop kwam, zag Hugo Voeten veel potentieel in dit stukje erfgoed. Na de aankoop gebeurde de renovatie door Bastijns en Bulcke. Silo's werden uitgebroken; de white cubes zagen het licht! Er zal uiteindelijk 6 jaar gewerkt worden aan dit project. In 2012 wordt het opgeleverd.

Het erfgoedverhaal van het gebouw moet gevalideerd worden. Heel wat kunstcollecties hebben een thuis in erfgoedsites. Kunst en cultuur kunnen elkaar goed vinden. Kijk bijvoorbeeld naar Berlijn met zijn bunker, Venetië ... en Fernand Huts die nu in de Antwerpse Boerentoren een collectie zal ontsluiten.

Beeld van boven als afsluiter: draagdoeken zoals Romavrouwen die gebruikte. De kunstenaar gebruikte kaasdoek, takjes, allerlei vergankelijke materialen. De wiegjes en assen staan metafoor voor het nieuw leven, het gebouw was op sterven na dood, maar kreeg een nieuw leven.

Art Center Hugo Voeten wil verbinden, uitnodigen, erfgoed samen warm houden en inspireren.

Verslag: [Erfgoed voor families met jonge kinderen](#)

Sprekers

- Anneleen Van Lommel, anneleen.vanlommel@erfgoednoorderkempen.be
- Griet Van Opstal, griet.vanopstal@lier.be
- Martien Tant, martien.tant@geel.be

Activiteiten voor gezinnen met kinderen zijn vooral een 'gat in de markt'. Er is nog weinig aanbod en wel er is veel vraag bij begeleiders.

Gasthuismuseum Geel

Bepaal je doelgroep, want een activiteit voor kleuters is iets anders dan een voorbasisscholen. Durf ook te kiezen. Je kan niet voor elke doelgroep een specifiek aanbod hebben.

Tips voor activiteiten:

Vertrek van leefwereld kleuter en niet van eigen verhaal/collectie => egocentrisch, niet in groepjes werken

- Beleving moet centraal staan: zelf ontdekken, eenvoudige spelletjes, zintuigen, doe-opdrachtjes, bewegen, ondeugends ...
- Zorg voor veel afwisseling, vele korte prikkels. Het resultaat telt niet, samenhang tussen opdrachten is niet nodig.
- Maak het niet te moeilijk. De uitleg is enkel voor begeleider/ouder.
- Bekijk je museum door de ogen van een keuter. Ga bijvoorbeeld eens op hun hoogte zitten.
- Overdaad schaadt: ze mogen het niet beu worden, selecteer en bewaar goede ideeën voor later.
- Begeleiders/ouders = assistenten. De kinderen staat centraal, maar heb wel oog voor het comfort van de assistent.
- Werk je met tekeningen? Denk aan je collectie. Link daar figuurtjes aan.
- Gebruik ook buitenruimtes.
- Organiseer een try-out. De foto's die je hier maakt, kan je gebruiken voor begeleidend boekje.
- Breng iedereen van je team op de hoogte. Maak een draaiboek op. Baliepersoneel zijn hierbij sleutelfiguren.
- Voor gevorderden: probeer een samenwerking met andere vrijetijdsdiensten.

Stadsmuseum Lier

Het Stadsmuseum geeft een toelichting over de activiteiten voor de basisschool.

Ze hebben een Atelier voor workshops, gerealiseerd met ABC Huis. Het is een multifunctionele ruimte. Ze hebben ook buitenruimte met een buitenklas.

- Stadslab: ruimte + geheel van activiteiten voor verschillende doelgroepen, ontwikkeld vanuit een kunsteducatieve visie waarbij reflecteren en experimenteren centraal staat.
- Het basis vertrekpunt is dat elke activiteit moet het gesprek stimuleren/faciliteren, heel ervaringsgericht.
- Flexibel: duur en aantal activiteiten zelf te bepalen.
- Laagdrempelig: bezoekers kunnen het gratis en autonoom doen.
- Ouders krijgen een flyer mee met plan en uitleg bij opdracht.
- De nadruk wordt vooral gelegd op samen spelen. Het museum voorziet een doos met alle benodigdheden en een woordje uitleg. Voor de allerkleinsten zijn er op rustige momenten activiteiten voorzien in het museum waarvoor je op voorhand moet inschrijven.

Heemkring Scilla

De Heemkring organiseert een Sprookjeswandeling (4-10 jarigen). Hiervoor werken ze samen met de lokale kinderboerderij. Ze liggen de link met de lokale geschiedenis. Tieners spelen mee als acteurs op de wandeling. Zo bereiken ze die doelgroep ook.

Inspelen op kinderwerking gemeente en daar activiteiten aan koppelen. Bijvoorbeeld de jaarlijkse Roefels-activiteiten, speelpleinwerking, ...

Heemfeesten: hiervoor werken ze specifiek rond een bepaalde doelgroep. Want 10-99 jaar is te breed om iedereen te kunnen bereiken.

Ze proberen zo veel mogelijk externen te betrekken: bijvoorbeeld de Schuttersgilden.

Op al die activiteiten vallen we publiek niet lastig met andere info over heemkring. Onrechtstreeks leren ze de heemkring uiteraard wel kennen.

Keuzesessies deel 2 – 11u15-12u

Verslag: Boerenwijsheid

Sprekers:

- Leen Dierckx: Leen.DIERCKX@rldv.be
- Marina Fedorova: marina.fedorova@erfgoednoorderkempen.be
- Thomas Ceusters: thomas@stuifzand.be
- Jeroen Janssens ter vervanging van Thomas Dirkx: thomas@kempenskarakter.be

In deze inspiratiesessie laten we jullie graag naar het thema onderwijs kijken door de bril van de landbouwgeschiedenis. En tonen we graag waarom landbouw zo'n goede schakel kan zijn tussen erfgoed en onderwijs.

Hoe kwamen we op dit idee?

Door de laatste maanden veel samen te werken met mensen uit de agrarische sector, merkten we dat zij vaak vertellen over leren thuis op de boerderij. We kunnen inspiratie halen uit het verschil tussen leren op school en leren op de boerderij. Sommigen leerden liever op het veld, anderen

gingen liever naar school. Denk ook aan vragen als: tot welke leeftijd ging je vroeger naar school? Naar school moeten of naar school mogen.

Onze streken hebben een lange landbouwgeschiedenis. De arme Kempense zandgronden vroegen veel inspanning om te bewerken. Arme gronden, arme mensen in arme langevelhoeves. Vaak moest men beroep doen op mankracht omdat een paard om te ploegen te duur was. De werktuigen werden ook aangepast aan het type grond, ze getuigen dus nog van dit zware verleden. Vanaf de jaren 50-60 veranderde er heel wat in landbouwtechnieken, vervoersmiddelen, tractoren die hun voorgangers naar de achtergrond schuiven...

Landbouwwerktuigen, foto's, herinneringen en kennis aan het landbouwverleden bieden een schat aan inspiratie! Er schuilen getuigenissen en verhalen achter over tradities, ambachten en volkscultuur.

Wat werd er thuis doorgegeven in de familie, van vader op zoon, van moeder op dochter? Wat werd er geleerd op het erf en het veld?

We bekijken de lopende projecten rond agrarisch erfgoed van de Kempense erfgoedcellen.

Noorderkempem – Goei gerief

De naam zegt het al, het gaat om oude landbouwwerktuigen. Wie herkent een wentelploeg of een wielploeg? Wie weet hoe je een zeis correct vasthoudt?

Het project biedt een ruime blik op het doorgeven van kennis over generaties heen, levenslang leren.

<https://erfgoednoorderkempem.be/project/goeigerief/>

Stuifzand

Graag tonen we dit filmpje dat de verschillende verbanden toont die er gemaakt kunnen worden vanuit de landbouwgeschiedenis.

Erfgoed, onderwijs, toerisme, natuur, recreatie...komen allen samen in dit project.

<https://www.deluyckenaar.be/>

De dieren op het erf mogen natuurlijk ook niet ontbreken! Stuifzand werkt zo rond leven erfgoed, in samenwerking met een lokale vakschool. Een mooi voorbeeld van het samengaan van erfgoed en onderwijs.

<https://www.landbouwleven.be/10357/article/2021-03-09/levend-erfgoed-op-de-bogaard-geel>

<https://www.rtv.be/artikels/levend-erfgoed-maakt-rentree-op-de-bogaard-a95586>

Erfgoed Voorkempem

Bij agrarisch erfgoed, denken we ook aan ambachten op het platteland, zoals de molenaar. 'Veel graantjes maken een brood'. Ook in de Voorkempem werken we rond bakhuisjes aan oude hoeves, zo zijn we samen brood gaan bakken in Oelegem bij Heemkundige Kring De Brakken.

Bij Erfgoed Voorkempem werken we met Klein maar erfgoed rond het inventariseren van landbouwalaam, maar willen we evengoed oude waterputten op het boerenerf in ere herstellen, de oude verhalen en legendes rond die putten horen en verzamelen. Vakwerk/netwerk richt zich op de hoeve-eigenaars en de vakkennis rond het onderhouden en herstellen van gebouwen.

Zoals zo vaak zijn roerend en onroerend erfgoed zo met elkaar verstrengeld, ze maken deel uit van hetzelfde verhaal.

Kempens Karakter

Thema 'Werken in de Kempen'

Binnen dit thema legt de erfgoedcel de komende jaren de focus op (collecties rond) ambachten, agrarisch erfgoed en bedrijfserfgoed. Er is zowel aandacht voor erfgoedzorg (in kaart brengen, waarderen, registreren, conserveren, documenteren en borgen) als voor publiekswerking (o.m. reizende tentoonstelling rond beroepen).

Collectie Sandelyn Herenthout

In Herenthout loopt een registratie- en waarderingsproject. Een grondige registratie is natuurlijk het startpunt en deze fase loopt momenteel nog. Het gaat om de collectie van de heemkring Sandelyn, een omvangrijke collectie bewaard op drie locaties in Herenthout. Naar schatting omvat deze collectie rond de helft objecten die te maken hebben met landbouw en/of gerelateerde ambachten. De rest bestaat uit andere specifieke ambachten/beroepen, het dagelijkse leven en religieus erfgoed. Gezien de grootte van de collectie en een gebrek aan collectieplan vormde de registratie een uitdaging.

Sinds juli 2021 werden er 1527 objecten geregistreerd en werd de eerste locatie afgewerkt. Dit werd gedaan door de projectmedewerker van Kempens Karakter in samenwerking met vrijwilligers. Deze werden opgeroepen via de kanalen van Kempens Karakter en de gemeente Herenthout (oa via het platform Give a day). In november 2021 start het werk op de tweede locatie.

De waardering is de volgende stap, zodra de registratie op de drie locaties afgerond is. Daarbij zitten we met partners om via participatieve denkoefeningen op de collectie in te gaan en de collectie vanuit nieuwe invalshoeken te bekijken. Dit is een vrijblijvend gesprek met ruimte voor alle meningen over de waarde en betekenis van de collectie voor belanghebbende partijen.

De uitdaging in de toekomst is de verhuis van de collectie naar een centraal depot. Wegens beperkte ruimte en de soms zeer slechte staat van collectiestukken zal de waardering dienen om keuzes over het behoud en een mogelijk toekomstig collectieplan te verantwoorden.

Wagenmakerij Olen

In Olen loopt momenteel een project rond wagenmakerij. Dit was een belangrijk ambacht voor de landbouw, aangezien wagenmakers wagens, karren en andere landbouwwerktuigen produceerden en herstelden. Op de Wagenmakersstraat in Onze-Lieve-Vrouwe-Olen bevindt zich nog een oude wagenmakerij, inclusief werktuigcollectie, die wordt verbouwd tot een woonhuis. De eigenaars hebben echter grote aandacht voor de geschiedenis van de site en willen dan ook het bouwkundig erfgoed en de collectie behouden. Hiervoor wordt samengewerkt met onder andere de lokale heemkring De Linde en CAG.

Binnen dit project loopt grote aandacht om de publiekswerking uit te werken. Er zijn plannen om de ruimtes van de wagenmakerij als ateliers te gebruiken voor evenement en workshops rond het ambacht, met onder andere een rondreizende tentoonstelling over wagenmakerij vanuit het CAG in 2023.

Momenteel is dit een project van lange adem, gezien de ingrijpende verbouwingen aan het gebouw. De collectie werd echter al behandeld voor conservering en netjes opgeborgen. Een volledige registratie is wel nog noodzakelijk. Het gaat om 600 à 700 tal objecten waarvan circa 200 mallen.

Hoe gaan we nu aan de slag met dit boeiende materiaal?

Je kan eenvoudig beginnen met een workshop voor kinderen (vb. boerenalmanak maken met weerspreuken), een ambachtsman vragen voor een demonstratie of een landbouwer vragen om te vertellen.

Je kan inspiratie opdoen op de websites van enkele interessante organisaties en expertisecentra: CAG, ETWIE en het MOT, je vind allerlei thema's en grondige informatie.

Daarnaast is er ook de duidelijke link tussen onderwijs en landbouw bij de land-en-tuinbouwscholen in de regio, kijk eens in hun geschiedenis of ga een samenwerking aan.

Er zijn natuurlijk ook lokale actoren die je kan vinden dankzij de landelijke gilden, een gekende landbouwer uit de gemeente, een ambachtsman zoals een molenaar of imker... Als je zo iemand zou willen interviewen, dan vindt je een handige handleiding op de website van het CAG

We geven jullie graag ook nog enkele voorbeelden mee van lokale/regionale verenigingen en spelers.

- Voor ambachten: Levende molens, het gareel, Lichtaartse kloppers
- Ook ecologie kan een insteek zijn voor een samenwerking of uitstap: velt, ecodemotuin in Mol, Dodoenstuin in Schilde... Vergelijk vroeger en nu.
- Het kan ook belevingsgericht zijn: karrentocht met paarden of ezeltjestocht... Vraag de aanbieders waarom ze hiermee gestart zijn, van wie hebben zij dit geleerd?
- Durf creatief te zijn, ruim te denken, en nieuwe linken te leggen.
- Welke gebruiken en tradities leefden er of het boerenerf? En werden doorgegeven in de familie.
- Wie kan er nog wilgentenen vlechten? Wat is er typisch aan het kempens veken? Kon de boer zelf klompen maken? Hoe herstelde hij zijn kar? Wat stond er allemaal in zijn boomgaard? Ging de boer naar een dokter of had die zelf wel remedies voor kwaaltjes?
- Er bestaan ook veel (moraliserende) fabels en verhalen over den boer, zeker ook gebruikt voor de educatie van kinderen.

Verslag: Slim Erfgoed

Sprekers

- Dries Horsten ,Heilig Graf Turnhout, dries.horsten@heilig-graf.be
- Cor Vanistendael, Erfgoed Noorderkempen, cor.vanistendael@erfgoednoorderkempen.be

School Heilig Graf, Turnhout

- Persoonlijke aanknopingspunten zoeken + mondelinge geschiedenis is belangrijk: het verhaal van het erfgoed leren zorgt er voor dat je de collectie kan begrijpen
- Je moet met genoeg volk zijn om de schatten op zolder aan te pakken, zodat het leuk en haalbaar is
- Laat je goed begeleiden van bij het begin
- Vrijwilligersgroep: opruimers, mensen die graag foto's benoemen,... Verschillende talenten voor verschillende soorten werk

De tips van Dries:

1. Laat je begeleiden
2. Zoek (genoeg) vrijwilligers
3. Kijk naar het totaalverhaal: bouwkundig, collectie, archief, mondelinge geschiedenis
4. Geniet! Chaos in schoonheid omvormen is kei leuk.

Erfgoed Noorderkempen

Bijzondere info over de geschiedenis van de orde/school wordt door de collectie ondersteund: emancipatorische insteek van de zusters + gebruik van technologie om de lessen te ondersteunen. De collectie vertelt mee dit verhaal!

Uitdagingen:

- Diversiteit van de collectie, onvoldoende expertise over alle soorten objecten
- Geen kader/personeel/budget
- Bij verbouwingen en verhuizen schade aan de collectie

Aanvullende erfgoedprojecten:

- Odis referentiedatabank voor personen en collecties aangevuld met biografieën van de zusters
- Crowdfunding restauratie krokodil -> Herinneringen van publiek inschakelen voor erfgoedzorg, weer dat persoonlijk aanknopingspunt!
- Expo rond projectoren van de school

Nieuwsgierigheid werkt om VW's en publiek te werven

Slim erfgoed

Hoe kan een school een duurzame erfgoedwerking uitbouwen met goede partners?

- Histories: hulp bij recruitering VW's
- Bij startdag: doe een voorstellingsronde om elkaars interesses en expertise te ontdekken

Hoe pak je dit aan?

1. Fase 1: opruimen, afstoffen, sorteren per type. Quarantaineruimte, samen registreren in gezamenlijke spreadsheets
2. Fase 2: waardering per deelcollectie. Je wil op een gedragen en goed gedocumenteerde manier het belangrijkste bewaren. Je beslist wat je kan houden en dan wat er met de rest moet gebeuren -> genuanceerd! Verhaal niet voor elk object hetzelfde
3. Fase 3: inventaris op stukniveau pas na de waardering
4. Fase 4: valorisatie.

Vb.

- Online publiceren (kan maar hoeft niet)
- Online expo's te gebruiken in je les
- Educatieve tijdlijnen o.b.v. de collectie
- Fysieke presentatie vb. Schoolmuseum
- Touchscreen

- Erfgoedapp
- Wandelingen
- Podcasts
- Schooltoneel ermee stofferen
- ....

Zelf starten?

- Zorg voor een duidelijk mandaat
- Vraag bepaalde garanties voor goede bewaring (vb. geen kelder of zolder)
- Er moet goodwill en draagvlak zijn

Verslag: Samen scholen!?

Sprekers

- Eva Begine, FARO, eva.begine@faro.be
- Patrick Anthoni, Heemkring Scilla, voorzitter@scilla.be
- Janna Lefevere, Stuifzand, janna@stuifzand.be

1. 'Trial and error' is oké!

Dat je niet meteen de juiste manier van werken vindt, is normaal. Scilla heeft veel geëxperimenteerd en vooral ook goed gereflecteerd telkens er een samenwerking op poten werd gezet. Wat werkt in jouw gemeente of jouw organisatie wel of niet? Doe, denk en spring weer in het veld. Experimenteer en leer.

2. Wat je aandacht geeft, groeit!

Als je kiest om samen te werken met onderwijs, dan moet je er tijd en menskracht in investeren.

3. Erfgoedmensen zijn dorpsexperts

Woorden als 'heemkunde' en heemkring, daar kan niet iedereen zich bij voorstellen. Waar een school wel naar op zoek is, zijn dorpsexperts (want het dorp en de directe omgeving is iets waar ze o.a. in een lagere school over moeten leren). Heemkringen, lokale musea, ... bezitten en delen de schatten van het dorp.

4. Maak goede afspraken met de leerkrachten

Wanneer een leerkracht meedoet, dan doet de klas ook mee. Dit kun je vooraf al bespreken.

5. Doseer de info die je meegeeft

Als erfgoedwerker wil je vaak graag al je kennis delen maar voor het onderwijs denk je vooraf goed na wat je wil vertellen. Overstelp leerlingen niet met massa's weetjes. Denk na over het verhaal dat je wil vertellen en doe dit kernachtig.

6. Begraafplaatsen zijn de Dag Allemaal van een dorp

Een plek die aanspreekt omdat ze fascinerend zijn, zijn begraafplaatsen. Op deze plek krijg je een goed beeld van het dorp. Wie ligt er? Welk verhaal schuilt er achter die namen?

7. Erfgoededucatie is een teamsport

De heemkring van Schilde heeft een educatief programma dat ze met een hele ploeg van de heemkring uitvoeren, en ook met bevriende organisaties. Durf hulp te vragen van andere socioculturele organisaties of losse vrijwilligers. Als je veel volk op de been brengt, maakt dit indruk.

8. Durf diep te duiken

In Schilde werken ze met 1 thema en dit gedurende een ganse week. Dit heeft echt impact. Het is heel krachtig als werkvorm. Er blijft altijd wel iets van die week hangen bij de kinderen, die dan later veel meer oog hebben voor het erfgoed in eigen dorp. Intensief maar zie tip 7: teamsport!

9. Word een klasbak!

Dit is een traject dat FARO start om erfgoedwerkers, in alle maten en gewichten (conservator, vertellers, lokale historici, vakmannen ...), naar de school te halen om les te geven.

10. De taal van het onderwijs

Iedere sector heeft een eigen taalgebruik. Bij een samenwerking is het soms zoeken hoe die taal bij iedere partner in elkaar steekt. Wees je daar van bewust. Als je bij een erfgoedpakket de gekende woorden en formuleringen van het onderwijs gebruikt (leerdoelen,...) dan is dat een dik pluspunt!

11. Sleutelcompetenties

Er zijn in het onderwijs 16 sleutelcompetenties waar zeker duidelijk of soms door anders te denken een link met erfgoed in te vinden is.

Historisch bewustzijn is een duidelijke link.

Maar denk ook aan economische competenties (een oude fabriek vertelt ons hoe vroegere economische modellen werkten).

Ook met 'burgerschapzin' valt veel te doen.

De competenties rond het digitale zijn ook een mogelijke match met erfgoed waar het gebruik van online databanken courant is.

12. Meerstemmig

Meerstemmigheid is een 'hot topic' in erfgoedland. Hoe kun je in je samenwerking met het onderwijs meerdere stemmen laten klinken?

1/ Ga op zoek naar de verschillende talenten van je erfgoedteam

2/ Focus niet enkel op ASO, maar bekijk je collectie ook eens door de bril van een TSO, BSO of KSO leerling. Waar zitten de linken met hun opleiding of interesses?

Verslag: Erfgoed gaat digitaal

Sprekers

- Deel 1: Jan Pandelaers – jan.pandelaers@rldv.be
- Deel 2: Wim Van Goidsenhoven – wim@kempenskarakter.be

Deel 1: Zelf een audiogids maken – Erfgoedapp en IZI.Travel

In de presentatie vind je een handig overzicht van beide platformen.

ErfgoedApp – verspreid over heel Vlaanderen tours (groot aanbod ondertussen, dus veel erfgoedgeïnteresseerden hebben de app vermoedelijk al geïnstalleerd)

De keuze voor de app laat je best afhangen naar doelgroep en gebruik toe welke app meest geschikt is.

Beide applicaties werken met "trigger zones"; cirkel rond je infopunt waarbij info uit je tour gepusht wordt.

Voordelen Erfgoedapp

- ErfgoedApp: meer mogelijkheden vooral (bv. scratch, spelletjes, bouw scenario ipv enkel lineaire opbouw,...)
- Gebruik "beacons" als mogelijkheid om info te pushen (onderhoud batterijen nodig!), maar gebruik "scan"-functie eenvoudiger.

Voordelen IZI.travel

- IZI.Travel werkt intuïtiever.
- Eenvoudige pinpoints op wandelroute: kan zelf uitgetekend of geïmporteerd worden als GPX
- heldere vormgeving: herkenbaar voor gebruikers, want minder op maat op te maken
- rechtstreekse “invoer” en controle van je opgemaakte content. Bij de ErfgoedApp is dat omslachtiger.
- Mogelijkheid om met een QR-code per tour te werken of een QR-code per infopunt.

Algemeen

- Je kan de apps best op voorhand downloaden. Rechtstreeks afspelen kan ook, maar dan moet je 4G hebben (impact op je abonnement).
- Zowel voor ErfgoedApp als voor IZI.Travel is het materiaal ook beschikbaar zonder dat je ter plaatse moet gaan
- Voor beide systemen kan je gebruikersstatistieken opvragen.

Deel 2: KempensErfgoed.be

Tijdens het tweede deel werd er een virtuele rondleiding gegeven op www.kempenserfgoed.be.

In de presentatie vind je gedetailleerd alle info en mogelijkheden terug.